

НОВИ САД - На данашњи дан 1456. године умро је мађарски национални херој Јанош Хуњади, у српским народним песмама познат као Сибињанин Јанко, ердељски војвода и краљевски намесник, отац мађарског краља Матије И Корвина. Био је једна од водећих личности у великој борби против Турске у 15. веку, постао је и симбол борбе против Турака. Предводио је више успешних крсташких експедиција, потукавши Османлије 1441. код Београда, 1442. код Сибиња и исте године код Гвоздених врата у Трансилванији (Ердељ), али је 1448. претрпео пораз на Косову, кад су му Турци готово уништили војску. Српска народна умотворина "Касно Јанко на Косово стиже" далеко порекло има у овом догађају. Године 1454. мађарске и српске трупе под његовом командом до ногу су потукле Турке код Крушевца. Разбио је и турску опсаду Београда 1456, али се потом разболео од куге и умро у Земуну.

Данас је уторак 11. август. До краја године има 142 дана.

1707 - Шведска и Пруска су потписале споразум уперен против Русије, којим су се обавезале на међусобну војну испомоћ у случају напада треће земље.

1712 - У Швајцарској је окончан грађански рат потписивањем уговора у Аргауу, којим је гарантована доминација протестантских над римокатоличким кантонима. Иако је окружена католичким срединама Швајцарска је земља са релативном протестантском већином.

1858 - Рођен је холандски лекар Кристијан Ајкман, добитник Нобелове награде за медицину 1929, проналазач узрока болести бери-бери. Нобелову награду је добио за откриће витамина Б.

1870 - Основана је Друга београдска гимназија. Указ о оснивању донело је намесништво тада малолетног краља Милана (до 1882. кнез) - првобитно под називом Палилулска полугимназија. Зграда гимназије током већег дела њеног постојања налазила се на месту данашње нове зграде "Политике". Срушена је због градње ове вишеспратнице 1960. Све време је била једна од елитних школа у Србији, а то је и данас установа која

наставља њену традицију - Филолошка гимназија на Зеленом венцу. Данас је она - школа од посебног националног значаја - заједно с Математичком гимназијом и Карловачком гимназијом.

1919 - Умро је амерички индустријалац шкотског порекла Ендрју Карнеги, који је огромно богатство уложио у добротворне сврхе, углавном у оснивање јавних библиотека у САД и другим земљама, под условом да локалне власти уступе земљиште за зграду и обезбеде одржавање. Из пословног живота се повукао 1901, 18 година пре смрти, а 1900. је објавио "Јеванђеље богатства", с тезом да "богат човек умире срамно". Карнегијева задужбина је 1926. са 100.000 долара помогла изградњу Универзитетске библиотеке у Београду (данас Универзитетска библиотека Светозар Марковић).

1926 - У Темишвару у Епископском двору свечано је отворена српска књижара. Замисао оснивача, тамошњих виђенијих Срба, учитеља и свештеника, била је да отварањем књижаре "даду народу српском у Румунији све што је потребно да се просвети и правилно верски, национално и економски васпита и развија". Књижара је деловала само две деценије.

1934 - Рођен је српски позоришни и филмски глумац Данило-Бата Стојковић, који је остварио низ маестралних улога у позоришту и на филму, укључујући улоге у комадима "Професионалац", "Балкански шпијун" и "Урнебесна трагедија". У антологију српског филма спадају његове креације у филмовима "Ко то тамо пева", "Маратонци трче почасни круг", "Балкански шпијун", "Чувар плаже у зимском периоду", "Варљиво лето '68.". Снимио је и више телевизијских драма и серија. Широку популарност стекао је ликом Бубулеје у телевизијској серији "Дипломци", а једног од највећих српских сликара 20. века Мићу Поповића инспирисао је да наслика серију слика с ликом Гвоздена.

1935 - У Немачкој су започели прогони Јевреја од стране нациста. Већ у септембру 1935. у немачком Рајхстагу (скупштина) донесен је и први у низу расних закона, уперен против Јевреја. Расистичка политика била је у самој суштини Националсоцијализма и она ће посебно ужасне облике добити током Другог светског рата.

1941 - Председник САД Френклин Рузвелт и британски премијер Винстон Черчил на једном ратном броду на Атлантику формулисали су, а три дана касније и потписали, Атлантску повељу. У том документу истиче се да САД и Велика Британија неће тражити територијално проширење, да територијалне промене морају бити у складу са слободно

израженом вољом народа, да сви народи имају право да изаберу владу по сопственој жељи. Начела те повеље прихваћена су крајем јуна 1941. на лондонском састанку представника још 10 земаља, укључујући Краљевину Југославију. Атлантском повељом су зачете УН, чему су допринеле и Московска и Техеранска конференција 1943. и састанак у Дамбартон Оуксу 1944. Хијерархија вредности изражена у Атлантској повељи имала је пресудан значај и када је обликован НАТО пакт, крајем четрдесетих.

1952 - На јордански престо ступио је краљ Хусеин пошто је његов отац краљ Талал збачен због сенилности.

1954 - Формалним проглашењем мировног споразума, после непуних осам година престао је рат ослободилачких покрета Вијетнамаца, Лаошана и Камбоџанаца против француских колонијалних трупа, али су Француска и САД у Савету безбедности УН ветом спречиле пријем Северног и Јужног Вијетнама у светску организацију. На основу раније склопљених споразума у Женеви, призната је независност свих држава у Индокини, чиме је окончана готово стогодишња француска колонијална управа (те земље су биле саставни део Француске Индокине).

1956 - У аутомобилској несрећи погинуо је амерички сликар Џексон Поллок, зачетник и најистакнутији представник апстрактног експресионизма. Раскинуо је с традиционалним схватањем слике, одбацио сталак и сликарску четкицу и сликао на поду, цедећи боју из тубе и употребљавајући материјале и помагала која му се случајно нађу при руци.

1960 - Афричка држава Чад стекла је независност од Француске (раније део Француске Екваторијалне Африке).

1966 - Споразумом потписаним у Џакарти окончана су трогодишња непријатељства Индонезије и Малезије.

1969 - Председник Замбије Кенет Каунда национализовао је руднике бакра, кључну привредну делатност, која је доносила више од 50 одсто националних прихода.

1996 - Умро је чешки диригент и композитор Рафаел Јероним Кубелик који је још 1934, у 20. години, почео да диригује Чешком филхармонијом. Отишао је у избеглиштво 1948, а у отаџбину се вратио 1990. да би дириговао на Прашком пролећном музичком фестивалу. У међувремену је приређивао велике концертне турнеје у Великој Британији и САД, где се преселио 1950, поставши диригент симфонијског оркестра у Чикагу, а 1955. директор лондонског "Ковент Гардена". Дела: две симфоније, концерт за виолину и оркестар, концерт за виолончело и оркестар, концертино за флауту и камерни оркестар, фантазија за виолину и оркестар, гудачки квартет, соната за виолину и клавир, опера "Вероника", кантата "Про меморија патрис", соло песме.

2002 - Грађани Нагорно-Карабаха изабрали су новог лидера, не осврћући се на љутњу Азербејџана, од којег се та област настањена Јерменима отцепила 10 година раније (што није међународно признато).

2003 - НАТО је преузео команду над 5.000 војника "Међународних снага за помоћ и безбедност" у Авганистану, што је прва мисија ван Европе у историји тог војно-политичког савеза.

2008 - Умро је Властимир Гаврик, један од најпознатијих српских сценографа. Потписао је укупно 84 сценографије играних филмова (56 домаћих и 28 иностраних) и велики број радова телевизијске продукције, и по стваралачкој активности он је својеврсни феномен у сценографском стваралаштву код нас. Најпознатији је по бројним ТВ серијама које је радио за РТС - "Срећни људи", "Породично благо", "Заборављени"... Био је дугогодишњи председник Академије филмске уметности. За сценографију британско-америчког филма "Николај и Александра" о страдању руске царске породице, учествовао је у деоби Оскара који је 1972. године додељен групи сценографа на челу с Џоном Боксом.

2009 - Умрла је Јунис Кенеди Шрајвер, оснивач Специјалне Олимпијаде и један од водећих заступника интереса особа са посебним потребама, широм света. Јунис Кенеди Шрајвер, иначе рођена сестра бившег председника САД Џона Кенедија, одликована је 1984. највишим цивилним одликовањем у САД Председничком медаљом слободе. Специјалну Олимпијаду основала је 1968. с циљем да побољша самопоштовање хендикепираних особа. Специјална Олимпијада је организација која сада окупља 190 земаља.

(РТ Војводине)

